

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
ของชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*
BUDDHA-DHAMMA INTEGRATION FOR CULTURAL TOURISM
MANAGEMENT THROUGH COMMUNITY
OF AYUTTHAYA PROVINCE

วิศิษฐ์ สมบูรณ์, วชิรินทร์ ชาญศิลป์, สุรพล สุธะพรหม
Visit Somboon, Vatcharin Chansilp, Surapon Suyaprom
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail: visit.s@gtsthailand.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี

ผลการวิจัยพบว่า 1. การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.56$) และเรียงลำดับดังนี้ การเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจอย่างสมดุล การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานอัตลักษณ์และวิถีไทย และการกระจายรายได้สู่ทุกพื้นที่และทุกภาคส่วน ตามลำดับ 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การจัดการท่องเที่ยว และหลักสัปติสธรรม ส่งผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยสามารถร่วมกันทำนาย ได้ร้อยละ 52.1 และ 42.0 (Adj. $R^2=0.521, 0.420$) 3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน โดยการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน 4 ด้านคือ การเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจอย่างสมดุล การกระจายรายได้สู่ทุกพื้นที่และทุกภาคส่วน การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานอัตลักษณ์และวิถีไทย โดยนำหลักสัปติสธรรม 7 เข้ามาบูรณาการกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน โดยรู้เหตุ (อัมมัญญาตา) รู้ผล (อัตถัญญาตา) รู้ตน (อัตตัญญาตา) รู้ประมาณ (มัตตัญญาตา) รู้กาล (กาลัญญาตา) รู้ชุมชน (ปริสสัญญาตา) และรู้บุคคล (ปุคคลัญญาตา)

คำสำคัญ: การบูรณาการ; หลักพุทธธรรม; การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Abstract

Objectives of this research paper were to study the integration of Buddhist principles for cultural tourism management of communities in Ayutthaya Province, conducted with the mixed research methods.

The results of the research were as follows: 1. Cultural tourism management of the community, by overall, was at a high level ($\bar{X} = 3.56$) and arranged the order as follows: being a quality tourist destination, balanced economic value addition, sustainable tourism development based on Thai identity and way of life and income distribution to all areas and all sectors, respectively. 2. Factors affecting the management of cultural tourism in the community in Ayutthaya Province. and the principle of Sappurisadharma affected the management of cultural tourism of the community with statistically significant level at the 0.01, which could together predict at 52.1% and 42.0 (Adj. $R^2=0.521, 0.420$). 3. Integration of Buddhist principles for community cultural tourism management by the management of cultural tourism of the community in 4 aspects: namely, being a quality tourist destination; balanced economic value addition, distribution of income to all areas and all sectors, sustainable tourism development based on Thai identity and way of life by bringing the seven principles of Sappurisadhamma to integrate with the cultural tourism management of the community by knowing the cause (dhammanyuta), knowing the result (atthayutta), knowing oneself (attanyuta), knowing moderation (Mattanyuta), knowing time (Kalanyuta), knowing the community (Parisanyuta) and knowing persons (Pukkalanyuta).

Keyword: Integration; Buddha Dhamma; Culture Tourism

บทนำ

ประเทศไทยมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมากมาย และหลากหลาย ทั้งทรัพยากรทางธรรมชาติประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี อีกทั้งความมีไมตรีจิตของคนไทยที่ทำให้คนต่างชาติประทับใจและรู้สึกอบอุ่น มีความสุข เมื่อได้มาเที่ยวที่ประเทศไทย เมืองไทยจึงกลายเป็นจุดท่องเที่ยวที่มีตัวสินค้าหลัก ๆ ในจำนวนองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยวสามารถแตกเป็นประเภทกิจกรรมของการท่องเที่ยวได้ถึง 8 ประเภทได้แก่การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงกีฬา การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงศาสนา การท่องเที่ยวทางเรือ และการท่องเที่ยวในแหล่งที่มนุษย์สร้างขึ้น (สำนักงานสถิติเศรษฐกิจและสังคม, 2557)

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทยเป็นอย่างมาก โดยในปี พ.ศ. 2562 ประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวขาเข้าเฉลี่ย 109,040 คนต่อวัน นักท่องเที่ยวต่างชาติมีจำนวนมากถึง 39.8 ล้านคน และมีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 12 ของจีดีพีทั้งประเทศ (ลงทุนศาสตร์, 2564) ซึ่งสอดคล้องกับองค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (UNWTO) คาดการณ์ว่าการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ด้านการท่องเที่ยว (Tourism Landscape) จะเห็นชัดขึ้นในปี 2563 ทำให้นักเดินทางจากทั่วโลกมากกว่า 1,600 ล้านคน เข้ามาสู่ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกถึง 416 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วน 1 ใน 4 ที่มีประเทศไทยเป็นปลายทางสำคัญ (วันเพ็ญ พุทธานนท์, 2564) จึงถือเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญยิ่งต่อประเทศ และการเติบโตของอุตสาหกรรมนี้ เป็นผลให้เกิดการลงทุนสร้างเม็ดเงินในประเทศมากขึ้นนอกจากผลประโยชน์จะตกอยู่ภายในประเทศแล้วยังสามารถสร้างงานสร้างอาชีพอีกหลายแขนงก่อให้เกิดการกระจายงานกระจายรายได้ไปสู่ท้องถิ่นต่าง ๆ นับเป็นการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจอันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหลักที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและช่วยสร้างความเข้มแข็งให้แก่ประเทศได้

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นจังหวัดท่องเที่ยวมรดกโลกที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางมาเที่ยวเป็นจำนวนมากและสร้างรายได้เข้าจังหวัดในแต่ละปีจำนวนมาก จากข้อมูลของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาสรุปสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยและการกระจายตัวของการท่องเที่ยวรายจังหวัดตั้งแต่เดือน มกราคม-สิงหาคม 2562 พบว่าการกระจายตัวของการท่องเที่ยวในประเทศไทยติด 10 อันดับแรกของจังหวัดที่มีผู้มาเที่ยวมากที่สุด (ฐานเศรษฐกิจ, 2564) จนนำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวให้เป็นยุทธศาสตร์สำคัญหนึ่งของจังหวัด ซึ่งแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัด เช่น การร่วมมือกับกรมศิลปากรจัดระเบียบพื้นที่ที่ถูกบุกรุกมานานในเรื่องมรดกโลก การดำเนินโครงการนมมิตอยุธยาในการ

ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ทั้งถนน กล้องวงจรปิด ไฟจราจร การนำสายไฟฟ้าลงดิน การทำป้ายเส้นทางต่าง ๆ การซ่อมแซมโบราณสถานและจุดสำคัญในประวัติศาสตร์ต่างๆ เช่น วัดไชยวัฒนาราม ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ เป็นต้น อีกทั้งยังได้ศึกษาการเชื่อมโยงการท่องเที่ยว และมอบให้สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) ทำโลจิสติกส์เมือง เป็นต้น 2. ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวระหว่างภาค และ 3. ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างเมืองพี่เมืองน้อง (Sister City) (ประชาชาติธุรกิจ, 2564)

ความโดดเด่นอีกอย่างหนึ่งของการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ การท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งเริ่มเป็นที่รู้จักและนิยมมากขึ้น ทำให้มีผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวแนวนี้เพิ่มมากขึ้น เช่น ชุมชนบ้านเกาะเกิด อำเภอบางปะอิน ศูนย์การเรียนรู้บ้านไทรน้อย อำเภอบางบาล ชุมชนบ้านรางจระเข้ อำเภอสนา เป็นต้น รวมถึง สถานที่ท่องเที่ยวชุมชนทรงคุณค่าของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 5 อำเภอ ได้แก่ บ้านท้ายวัด (เกาะเกิด) ตำบลเกาะเกิด อำเภอบางปะอิน บ้านต้นสะตือสามต้น (เกาะเรียน) ตำบลเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา บ้านใหม่ ตำบลบ้านใหม่ อำเภอมหาราช บ้านผิมด (บ้านมอญ) ตำบลไทรน้อย อำเภอบางบาล บ้านสำแดง ตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย

จากข้อมูลดังกล่าวมานี้ ชี้ให้เห็นว่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวพร้อมและเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายทั่วโลก ทั้งในแง่ของประวัติศาสตร์การเป็นเมืองมรดกโลกที่มีฐานมาจากสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ในแง่ของการเป็นเมืองที่มีทรัพยากรทางการเกษตรอุตสาหกรรม และในแง่ของการคมนาคมสะดวก ซึ่งถือเป็นจุดแข็งของจังหวัดที่สามารถนำมาพัฒนาต่อยอดการท่องเที่ยวที่หลากหลายมากขึ้น โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อตอบโจทยวิถีชีวิตยุคใหม่ของคนในยุคปัจจุบัน โดยการบูรณาการหลักการบริหารจัดการสมัยใหม่เข้ากับหลักแนวคิดและความเชื่อบนพื้นฐานของพระพุทธศาสนา ที่ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมและหรือจัดการท่องเที่ยวได้เองอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนบนวิถีชีวิตจริง

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาขึ้น เพื่อศึกษาการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนโดยหลักคิดบูรณาการระหว่างแนวคิดตะวันตกและหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและวางแผนจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สมาคมมัคคุเทศก์อาชีพ กรมการท่องเที่ยว สมาคมโรงแรมไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยโดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) มีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพมุ่งเน้นการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) มีแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวศึกษาสภาวะการณ์โดยไม่มีการทดลอง

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักท่องเที่ยว ผู้นำชุมชน/ประชาชน ผู้ให้บริการการท่องเที่ยว และผู้ประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งไม่สามารถนับจำนวนได้แน่นอน

2.2) กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตรของ Cochran. (1963) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 คน

2.3) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย กลุ่มนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่เคยท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 3 คน บุคลากรสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 3 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน ผู้ให้บริการการท่องเที่ยวหรือผู้ประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว จำนวน 3 คน นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 3 คน นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 3 รูปหรือคน รวม 18 รูปหรือคน ด้วยการสุ่มแบบเจาะจง

3. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย ในการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือแบ่งเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย 1) ปัจจัยส่วนบุคคล 2) การจัดการท่องเที่ยวของชุมชน 3) หลักสัปปริสธรรม 7 และ 4) การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในจังหวัด

พระนครศรีอยุธยา ในการวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือ โดยการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยว ผู้นำชุมชน/ประชาชน ผู้ให้บริการการท่องเที่ยว และผู้ประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 384 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลกับ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูปหรือคน และสนทนากลุ่มเฉพาะ 9 รูปหรือคน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยใช้ค่าความถี่ ค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมานใช้ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Stepwise MRA) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทาง สถิติ และศึกษาภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อยืนยันผลการศึกษาเชิงปริมาณ จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.56$, S.D.=0.612) เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ การเป็นแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X}=3.60$) รองลงมาคือ การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจอย่างสมดุล ($\bar{X}=3.57$) การพัฒนาการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืนบนพื้นฐานอัตลักษณ์และวิถีไทย ($\bar{X}=3.56$) และการกระจายรายได้สู่ทุกพื้นที่ และทุกภาคส่วน ($\bar{X}=3.53$) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบผลการศึกษาดังนี้

สมมติฐานที่ 1 การจัดการท่องเที่ยวของชุมชน ประกอบด้วย ความสามารถในการ จัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ความสามารถในการเข้าถึง สิ่งดึงดูดใจ สิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรม การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว อย่างน้อย 1 ตัวแปรที่ส่งผลต่อการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนที่ส่งผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตัวแปรการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	.832	.137		6.069**	.000
สิ่งอำนวยความสะดวก (X14)	.214	.049	.243	4.394**	.000
ความสามารถในการเข้าถึง (X12)	.188	.049	.214	3.876**	.000
ความสามารถในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว (X11)	.145	.046	.154	3.163**	.002
กิจกรรม (X15)	.126	.056	.136	2.254*	.025
สิ่งดึงดูดใจ (X13)	.109	.062	.113	1.958*	.050

Multiple R = .726^e R Square = .527 Adjusted R Square = .521 Std. Error = .424
*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 1 พบว่าการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนส่งผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 5 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 แสดงว่า การจัดการท่องเที่ยวของชุมชนสามารถร่วมกันทำนายการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ร้อยละ 52.1 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สิ่งอำนวยความสะดวก สามารถทำนายการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ร้อยละ 24.3 รองลงมา คือ ความสามารถในการเข้าถึง สามารถทำนายได้ร้อยละ 21.4 ความสามารถในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว สามารถทำนายได้ร้อยละ 15.4 กิจกรรม สามารถทำนายได้ร้อยละ 13.6 และสิ่งดึงดูดใจ สามารถทำนายได้ร้อยละ 11.3 ตามลำดับ ซึ่งสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$\hat{y} = .832 + .214X_{14} + .188X_{12} + .145X_{11} + .126X_{15} + .109X_{13}$$

$$Z\hat{y} = .243Z_{X14} + .214Z_{X12} + .154Z_{X11} + .136Z_{X15} + .113Z_{X13}$$

สมมติฐานที่ 2 หลักสัปปุริสธรรม 7 ประกอบด้วย รู้เหตุ (อัมมัญญตา) รู้ผล (อัตถัญญตา) รู้ตน (อัตตัญญตา) รู้ประมาณ (มัตตัญญตา) รู้กาล (กาลัญญตา) รู้ชุมชน (ปริสสัญญตา) รู้บุคคล (ปุคคลัญญตา) อย่างน้อย 1 ตัวแปรที่ส่งผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการทดสอบตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงหลักสัปปุริสธรรม 7 ที่ส่งผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตัวแปรหลักสัปปุริสธรรม 7	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.439	.129		11.123**	.000
รู้ประมาณ (มัตตัญญูตา) (X24)	.228	.059	.265	3.887**	.000
รู้บุคคล (ปุคคลัญญูตา) (X27)	.215	.054	.243	3.997**	.000
รู้ผล (อิตถัญญูตา) (X22)	.185	.063	.206	2.947**	.003

Multiple R = .652^c R Square = .425 Adjusted R Square = .420 Std. Error = .466

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า หลักสัปปุริสธรรม 7 ที่ส่งผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า หลักสัปปุริสธรรม 7 4 สามารถร่วมกันทำนายการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ร้อยละ 42.0 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า รู้ประมาณ (มัตตัญญูตา) สามารถทำนายการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ร้อยละ 26.5 รองลงมาคือ รู้บุคคล (ปุคคลัญญูตา) สามารถทำนายได้ร้อยละ 24.3 และรู้ผล (อิตถัญญูตา) สามารถทำนายได้ร้อยละ 20.6 ตามลำดับ ซึ่งสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$\hat{y} = 1.439 + .228X_{24} + .215X_{27} + .185X_{22}$$

$$Z\hat{y} = .265Z_{X24} + .243Z_{X27} + .206Z_{X22}$$

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน โดยการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน 4 ด้านคือ การเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจอย่างสมดุล การกระจายรายได้สู่ทุกพื้นที่และทุกภาคส่วน การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานอัตลักษณ์และวิถีไทย โดยนำหลักสัปปุริสธรรม 7 เข้ามาบูรณาการกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน โดยรู้เหตุ (ธัมมัญญูตา) รู้ผล (อิตถัญญูตา) รู้ตน (อิตตัญญูตา) รู้ประมาณ (มัตตัญญูตา) รู้กาล (กาลัญญูตา) รู้ชุมชน (ปริสัณญูตา) และรู้บุคคล (ปุคคลัญญูตา) โดยต้องมีการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย 1. ความสามารถในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว (Available Package) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) กิจกรรม (Activities) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Service)

อภิปรายผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ การเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ รองลงมาคือ การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจอย่างสมดุล การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนพื้นฐาน อัตลักษณ์และวิถีไทย และการกระจายรายได้สู่ทุกพื้นที่และทุกภาคส่วน ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาธีรวัฒน์ เสสบุญโญ (สันยศ ตีทัศน์) (2564) ที่พบว่า การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย 1) ด้านการให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี 2) ด้านการจัดการทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน 3) ด้านการคงไว้ซึ่งวิถีชีวิตของท้องถิ่นในแง่ของสังคมและวัฒนธรรม 4) ด้านการให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย 5) ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม 6) ด้านการสร้างคามพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว 7) ด้านการคำนึงถึงขีดความสามารถรองรับของพื้นที่และความสะอาดของพื้นที่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงชัย คล้ายแสง (2562) ที่พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ 1) บุคลากรด้านการท่องเที่ยว 2) การบูรณาการการจัดการการท่องเที่ยว 3) การสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยว 4) โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก และ 5) คุณภาพแหล่งท่องเที่ยว

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1) การจัดการท่องเที่ยวของชุมชนส่งผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 5 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 แสดงว่า การจัดการท่องเที่ยวของชุมชนสามารถร่วมกันทำนวยการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ร้อยละ 52.1 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สิ่งอำนวยความสะดวก สามารถทำนวยการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ร้อยละ 24.3 รองลงมาคือ ความสามารถในการเข้าถึง สามารถทำนวยได้ร้อยละ 21.4 ความสามารถในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวสามารถทำนวยได้ร้อยละ 15.4 กิจกรรม สามารถทำนวยได้ร้อยละ 13.6 และสิ่งดึงดูดใจสามารถทำนวยได้ร้อยละ 11.3 ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กชนิภา อินทสุวรรณ์ (2564) ที่พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า การจัดการการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วม มีหลักสัปปายะ 7 เป็นตัวแปรส่งผ่าน ตัวแปรภายในโมเดลประกอบด้วย ตัวแปรแฝง 4

ตัว แบ่งเป็นตัวแปรภายในแฝง 2 ตัวแปร ตัวแปรภายนอกแฝง 2 ตัวแปร ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลที่พัฒนา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร (2562) ที่พบว่า การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนประกอบด้วย 1) การตลาดในแหล่งท่องเที่ยว 2) การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว 3) การสร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว 4) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 5) การส่งเสริมทักษะคนในพื้นที่ และ 6) ประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยว สามารถอธิบายความแปรปรวนของการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนได้ร้อยละ 78 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ เสกสรรค์ สนาว และคณะ (2563) ที่กล่าวว่า หลักการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสามารถใช้ตัวแบบที่เรียกว่า “พี เดอ ทู ซีทีเอช” หรือ “P-DOR to CTS” ซึ่งเป็นตัวแบบที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของแต่ละชุมชนได้ตามความเหมาะสม โดยตัวแบบ พี เดอ ทู ซีทีเอช “P-DOR to CTS” มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) Plan กระบวนการออกแบบแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยคนในชุมชน ร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความเป็นรูปธรรม 2) Development การขับเคลื่อนกระบวนการออกแบบแหล่งท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมภายหลังจากการทำความเข้าใจกับชุมชนหมู่บ้าน 3) Observation การร่วมกันของคนในชุมชนเพื่อสังเกตการณ์ และรวบรวมประวัติศาสตร์ชุมชนจากการบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ ปราชญ์ชาวบ้าน รวมถึงการสังเกตและศึกษาเกี่ยวกับเส้นทางของแหล่งท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้น 4) Reengineering การปรับรื้อระบบเพื่อออกแบบใหม่ แต่ยังคงรูปแบบดั้งเดิม ไว้เพื่อเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว 5) Community ชุมชนต้องให้ความร่วมมือและเอาใจใส่ในการทำงานเป็นทีม (Teamwork) เสียสละ และแบ่งปันน้ำใจให้แกกัน เพื่อแก้ไขปัญหา ตลอดจนร่วมกันพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้ประสบผลสำเร็จ 6) Technology สื่อเทคโนโลยีใช้สำหรับการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของ ชุมชนให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบว่ายภายในชุมชนแห่งนี้มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอะไรบ้าง และ 7) Sustainable ความยั่งยืนของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เมื่อมีแหล่งท่องเที่ยวเกิดขึ้นในชุมชน ทำอย่างไรแหล่งท่องเที่ยวจะไม่สูญหายไปในช่วงระยะเวลาที่เปลี่ยนแปลงจะสานต่องานการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างไรจึงจะส่งผลทำให้เกิดความยั่งยืนได้ในอนาคต

2) หลักสัปปริสธรรม 7 ที่ส่งผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า หลักสัปปริสธรรม 7 สามารถร่วมกันทำนายการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ร้อยละ 42.0 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า รู้ประมาณ (มัตตัญญูตา) สามารถทำนายการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ร้อยละ 26.5 รองลงมาคือ รู้บุคคล (บุคคัลญญตา) สามารถทำนายได้

ร้อยละ 24.3 และรู้ผล (อัตถ์ณฺญตา) สามารถทำนายได้ร้อยละ 20.6 ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณ แก้วนะ (2564) ที่พบว่า การบริหารเทศบาลตามหลัก สปัริสธรรม ประกอบด้วย รู้จักเหตุ (อัมมณฺญตา) รู้จักผล (อัตถ์ณฺญตา) รู้จักตน (อัตตณฺญตา) รู้จักประมาณ (มัตตณฺญตา) รู้จักกาล (กาลณฺญตา) รู้จักชุมชน (ปริสณฺญตา) และรู้จักบุคคล (ปุคคลณฺญตา) ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารเทศบาล โดยรวมร้อยละ 21 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ถนัด ไชยพันธ์ (2561) ที่พบว่า การพัฒนาการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถนำหลักสปัริสธรรม 7 และพละ 4 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน จะส่งผลและก่อให้เกิดหลักการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ คือ ในการทำงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จะมีหลักการ กฎเกณฑ์ในการทำงาน รู้ถึงสถานภาพความรู้ ความถนัด ความสามารถ ทั้งของตนเองและบุคคลอื่น ตลอดจนในการสั่งการหรือมอบหมายงานหรือการบริหารงานต่าง ๆ จะมีความเหมาะสมและสมกับงานนั้น ๆ ตลอดจนมีความคุ้มค่าพอประมาณ

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 สามารถอธิบายผลได้ดังนี้ การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน โดยการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน 4 ด้านคือ การเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจอย่างสมดุล การกระจายรายได้สู่ทุกพื้นที่และทุกภาคส่วน การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานอัตลักษณ์และวิถีไทย โดยนำหลักสปัริสธรรม 7 เข้ามาบูรณาการกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน โดยรู้เหตุ (อัมมณฺญตา) รู้ผล (อัตถ์ณฺญตา) รู้ตน (อัตตณฺญตา) รู้ประมาณ (มัตตณฺญตา) รู้กาล (กาลณฺญตา) รู้ชุมชน (ปริสณฺญตา) และรู้บุคคล (ปุคคลณฺญตา) โดยต้องมีการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย ความสามารถในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว (Available Package) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) กิจกรรม (Activities) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Service) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดเถรานุวัตร (สุเทพ สุเทวเมธี) (2560) ที่พบว่า พระสงฆ์นักพัฒนาได้สังเคราะห์หลักการทำงานจากทฤษฎี POSDCORB และประยุกต์ใช้กับหลักสปัริสธรรมมาเป็นหลักในการทำงานเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง ทำให้การทำงานของพระสงฆ์นั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เป็นหลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความสุข ในขณะเดียวกันยังเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับพระสงฆ์นักพัฒนาให้มีแนวทางการทำงานที่เป็นรูปธรรม มีกฎเกณฑ์ในการทำงาน มีเป้าหมายที่ชัดเจนตลอดจนยอมรับสิ่งใหม่และการเปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กชนิภา อินทสุวรรณ์ (2564) ที่พบว่า รูปแบบประสิทธิภาพการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร มีปัจจัยที่

สำคัญ คือ ด้านคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว มีสถานที่ท่องเที่ยว สินค้า และบริการที่ได้มาตรฐาน สถานที่ท่องเที่ยวมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น ด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก สถานที่ท่องเที่ยวอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร มีถนนเพื่อการคมนาคมที่สะดวกสบาย และปลอดภัย ด้านบุคลากรด้านการท่องเที่ยว บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความสามารถด้านการท่องเที่ยว มีการให้บริการและคำแนะนำที่ดีแก่นักท่องเที่ยว ด้านการสร้างความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว มีการพัฒนาสินค้าและบริการบนพื้นฐานเอกลักษณ์ความเป็นไทย มีการส่งเสริมการตลาดเพื่อกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แสดงการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากแผนภาพองค์ความรู้เกี่ยวกับการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย

การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในการศึกษาครั้งนี้มี 4 ด้านคือ 1) การเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ โดยพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาสินค้าและบริการอย่างมีมาตรฐาน 2) การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจอย่างสมดุล โดยการเสริมสร้างภาพลักษณ์ด้านคุณภาพและความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว การสื่อสารคุณค่า 3) การกระจายรายได้สู่ทุกพื้นที่และทุกภาคส่วน โดยการพัฒนาสินค้าและบริการให้มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ การกระจายรายได้ไปสู่สมาชิกทุกครัวเรือนอย่างสมดุล 4) การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานอัตลักษณ์และวิถีไทย โดยพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานอัตลักษณ์ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีและสิ่งแวดล้อม

โดยนำหลักธรรมสัปปุริสธรรม 7 เข้ามาบูรณาการกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้ 1. รู้เหตุ (อัมมัญญตา) โดยรับฟังข้อมูล ข้อคิดเห็นจากนักท่องเที่ยวเพื่อปรับปรุง และจัดการท่องเที่ยวโดยสุจริต 2. รู้ผล (อัตถัญญตา) โดยการดูแลและให้บริการนักท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน ให้นักท่องเที่ยวประทับใจ 3. รู้ตน (อัตตัญญตา) โดยคนในชุมชนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีใจรักงานด้านบริการ 4. รู้ประมาณ (มัตตัญญตา) โดยการใช้ทรัพยากรภายในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด พัฒนาชุมชนตามความจำเป็นเพื่อไม่ให้สูญเสียอัตลักษณ์ 5. รู้กาล (กาลัญญตา) แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเพิ่มเติมเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ตัดสินใจ จัดโปรแกรมท่องเที่ยวได้เหมาะสม ติดตามเทรนด์ความต้องการของลูกค้า 6. รู้ชุมชน (ปริสัญญตา) โดยใช้ประสบการณ์ชุมชนในการบริหารการท่องเที่ยว พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้เหมาะสมกับชุมชนและการเปลี่ยนแปลงของสังคม 7. รู้บุคคล (ปุคคลัญญตา) โดยการรวมกลุ่มเป็นสมาชิก ชุมชนเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้านการท่องเที่ยว พัฒนาเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวเพื่อสร้างโอกาสในการพัฒนาชุมชน สร้างความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยว เชิญผู้เชี่ยวชาญ ประชาชนชุมชน ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

โดยต้องมีการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย ความสามารถในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว (Available Package) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) กิจกรรม (Activities) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Service)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานภาครัฐควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานร่วมกับชุมชนต่างๆ ส่งเสริมให้มีความพร้อมทั้งการบริหาร กิจกรรมและสินค้าเพื่อไว้บริการนักท่องเที่ยว
2. หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าโอท็อป เพราะเป็นโครงการกระตุ้นธุรกิจและผู้ประกอบการระดับท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ชุมชนควรมีการสร้างอัตลักษณ์ของชุมชน ดูแล รักษาวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมที่เป็นจุดขาย ดูแลรักษาสีสิ่งแวดล้อมกับความคิดสร้างสรรค์ของคนในชุมชนเอง
2. แหล่งธรรมชาติของชุมชนในจังหวัดอยุธยา มีแหล่งวัฒนธรรมที่มีค่าในตัว มีความเป็นเอกลักษณ์อยู่แล้ว ดังนั้นจึงควรให้หน่วยงานต่าง ๆ นำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ประชาสัมพันธ์ โฆษณา เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับคนในชุมชนได้พัฒนาไปพร้อม ๆ กัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงแนวโน้มในการท่องเที่ยว เพื่อมองหาโอกาสและความเป็นไปได้ในการผลักดันชุมชนต่าง ๆ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบด้านต่าง ๆ ทั้งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรม ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

เอกสารอ้างอิง

- กชนิภา อินทสุวรรณ์. (2564). รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ฐานเศรษฐกิจ. (2564). TOP10 จังหวัดไทยรายได้ท่องเที่ยวไทย-เทศ. สืบค้น 20 ธันวาคม 2564, จาก : <https://www.thansettakij.com/content/business/411965>.
- ณัด ไชยพันธ์. (2561). การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมประสิทธิผลในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- ธงชัย คล้ายแสง. (2562). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดบุรีรัมย์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ประชาชาติธุรกิจ. ท่องเที่ยวอยุธยาโตทะลุ 1.5 หมื่นล้าน แรงหนุนละครดัง-ททท. เร่งอัดอีเวนต์ดึงดูดนักท่องเที่ยว. สืบค้น 20 ธันวาคม 2564, จาก <https://www.prachachat.net/local-economy/news-130852>.
- พระครูปลัดเถรานุวัตร (สุเทพ สุเทวเมธี). (2560). การเสริมสร้างความเข้มแข็งของพระสงฆ์นักพัฒนาในภาคเหนือตอนล่าง (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาธีรวัฒน์ เสสปัญโญ (สันยศติทัศน์). (2564). การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ลงทุนศาสตร์. (2564). ธุรกิจท่องเที่ยวสำคัญกับเศรษฐกิจไทยมากขนาดไหน, สืบค้น 20 ธันวาคม 2564, จาก : <http://www.investorest.co/economy/travel-business-and-thai-economy/>.
- วันเพ็ญ พุทธานนท์. (2564). ท่องเที่ยวปี 63 ยัง “ฝาดงหนาม” เน้นใช้เทคโนโลยี-ปรับรับนักท่องเที่ยวเปลี่ยน. สืบค้น 20 ธันวาคม 2564, จาก <https://www.ThebangkokinSight.com/273292/>.
- ศิลปวิทย์ น้อยสมมิตร. (2562). รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานสถิติเศรษฐกิจและสังคม. (2557) การสำรวจพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของชาวไทย พ.ศ. 2557. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สุวรรณ แก้วนะ. (2564). การพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักสัปบุริสธรรมของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดสมุทรปราการ (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เสกสรรค์ สนวา และคณะ. (2563). การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามวิถีชีวิตของคนในชุมชน. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 4(1), 259-275.

Cochran, W.G. (1963). *Sampling Techniques*. New York: John Wiley & Sons. Inc.